

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הקדיש כתבת-הזוי, תחת הכותרת "שדה בוקר: אינו אנו קאובוויט", לתיאור המקום שבו נעצמו ראשי-הממשלה המתפטר, דויד בן גוריון, הכתבה תיארה את ריקעם הזוי חיהם של מייסדי עדה בוקר, ואת הסיבות שהביאו אותם ליישוב זה מחוץ למסגרות היישוביות המקובלות. דיווח מחקצה השני של הים-התיכון, בצירוף תמונות רבות, הביאו הרפתקני הסירה, "ישראלה", שיצאו להקפף שיבעת ימים בחסות, "העולם הזה". המדור "קלסטר", השבוע לפני 25 שנה, הוקדש לפרופסור

"העולם הזה" 838 תאריך: 12.11.53

ר' בנימין על פשע כפר קיביה * דן מרגלית נגד קיבוצו של

יעקב אגמון * ח"כ באדר על פרופי מפוזר ואוניבר' מפוזרת

אני יכול להגיד לממשלה מה דעתי. אך זה הכל.

מכתבים

"בעיית הפליטים הערביים" את מאמרך (העולם הזה 835) הקדשת

אחר מדינה מקבלות עצמאות. לא נוכל להתעלם מזה.

כמה אתה רואה את הבעיית העיקרית במשאיומתן עני שזום? אין בעיה עיקרית. חשובים היחסים בכללותם. ולאידווקא בעייה ספציפית, כגון גבולות ופליטים. כל זמן שהעולם הערבי רואה בנו אויב וגורם זר, אין הוא מוכן לדבר על שלום.

היחס ההדדי הוא החשוב? כן. צריך לשכנע אותם שאנחנו אומה

העם

גוליבר והגמדים

כל ילד בישראל מכיר את הסיפור על למואל גוליבר שנקלע לארץ הגמדים, הקטנים פי 12 מאדם רגיל. השבוע חזו אורחי ישראל בגיורסה מתוקנת של אותה עלילה. במהדורה למבוגרים.

על המצע הממשלתי השתרעה דמותו של דויד בן-גוריון, כשעליה מנפסים עסקני ומתחלקים עיתונאים קטנים. המולת-ננסים זו גרמה הודעתו של גוליבר בן-גוריון שעל אף ההפצרות, עומד הוא לקום על רגליו, לנדוד ללשדה-בוקר. אפשר היה לחשוב שמאז גומדו הגמדים לא קרה להם אסון שכזה.

במקום שמעשהו הגדול של ראשי-הממשלה יהפוך תרועת-חצוצרה, שתהדהד על פני המישור האנושי של המדינה ותקרא את הנוער לחיקוי ולהתעררות, עשו הגמדי דים הכל כדי להטביע את הקול בצווחות אימה. הם השתדלו בכל כוחם ליטול כל תוכן מן המעשה, להעמידו לעיני העם כפעולת ייאוש של אדם שבור ורצוף שירד מן הפסים.

אם היתה דרושה הוכחה לעומק ההתנווך נות שבן-גוריון ביקש להימלט ממנה, סופקה זו השבוע עליידי מעריציו-עוצריו.

בן-גוריון דוחה את לחץ העסקנים

פטר, דויד בן-גוריון, עוזב יחד עם שלישי הצבאי, סג'אלוף נחמיה ארגוב (שהתאבד שנים מאוחר יותר) את ישיבת מרכז מפ"א, שבמהלכה עמד מול לחצט של עסקני המיפלגה לחזור בו ולא לפרוש מתפקידו כראשי-ממשלה ולהיענות ל"צו התנועה".

למעשה קיביה. תנני נא לנתח את מאמרך לאור האמת וההיגיון, ונראה אם הוא אמיתי לחלוטין או רק למחצה. ראשית כל אשטרט את קווי הכלליים.

אתה אומר: הרצח ביהוד היה מעשה שפל ונאלח, הרעיד את פולנו. דרש תגמול. זה בא ברובלילה בקיביה. הרגש הראשון היה של סיפוק. גמלנו להם כגמולם. הראינו להם. אך מייד בא ההיגיון הצלול, תוך אבחנה מוסרית.

החיה בחלק זה של העולם, לקשור את גורלנו בגורל האזור.

מהו הצעד הראשון? דרושה הכנה פוליטית של דעת-הקהל. למדיניות הפנימית הישראלית יש השפעה רבה. למשל, חשוב יחסנו למיעוט הערבי. יש לעניין גם את מעצמות המערב, לגייס בכל העולם את אלה מידדינו שיש להם קשרים בעולם הערבי. זה יהיה מאמץ פוליטי רחב.

מעשי הרצח והחבלה אינם מבוצעים בידי סתם פלאחים, אלא מתוכננים מאת הממשלה מעבר לגבול. אם כך, קודם כל נקבע: מי האויב? האויב אינו הילד הישן במיטתו, אינו האשה חסרת-הישע, האויב הוא הצבא הירדני, האויב הוא הממשלה הירדנית, לפיכך, פעולת-תגמול יש לכוון נגד מטרות צבאיות. נגד מחנה מבוצר של הליגיון, עמוק בעורף הירדני. בדברים אלה יש אמת גדולה אחת: לא סתם פלאחים ביצעו את הרצח ביהוד, לא ילד ואשה, יוצא השמעשה בקיביה שפגע בהם. היה "מעשה שפל ונאלח". פוגרום בסטילי ללא מצפון אנושי.

הייתה מן המעשה, להעמידו לעיני העם כפעולת ייאוש של אדם שבור ורצוף שירד מן הפסים.

אם היתה דרושה הוכחה לעומק ההתנווך נות שבן-גוריון ביקש להימלט ממנה, סופקה זו השבוע עליידי מעריציו-עוצריו.

עם מפקדי פעולת קיביה נימנה, בין השאר, שלמה באום, מאנטי יחידת 101, שופטר כתוצאה מכך מצה"ל. צחוק ההיסטוריה הוא שבאחרונה הקים שלמה באום, יחד עם אליעזר שילוני נציב מטה-הכנסה בעבר, אירגון המשלם פרסים כספיים לאזרחים המגלים מיסעני-נפץ, שנועדו לפגוע בישראלים.

ד"ר גורדמן, מאחר שאזה דיעותיך, ואין מן מקובלות בחוגי הממשלה הנוכחית, מה אתה מתי כוון לעשות כדי להחזירין? לא-כילום. אני יושב-ראש הסוכנות. המדינה היא ריבנית, והסוכנות אינה מתערבת בענייניה. אילו רציתי להשפיע, היה עלי לבוא קודם-כל לכאן ולהתיישב בארץ. עד שאעשה זאת, עלי להיות זהיר.

ראיון מיוחד

"אפשר להשיג שלום!"

ד"ר נחום גולדמן, יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, אדריכל השלומים מגרמניה לישראל, העניק השבוע לפני 25 שנה ראיון למערכת העולם הזה, שנושאו: האפשרות להשגת שלום עם מדינות-ערב:

ד"ר גולדמן, נפוצו שמועות שהיית מוכן לקבל עני עצמך וזומה כמאמין להשיג שלום עם הערבים. מה יחסך לבעייה זו?

ישראל לעולם לא תוכל להתקיים כמבצר מוזוין בים הערבי. עליה לבוא לידי הסכם עם העולם הערבי. דרוש הסכם לכללי, צבאי ופוליטי.

היית אומר שזו הבעייה הי עיקרית של המדינה?

כן. כל הצרות של ישראל בעולם ובאמי ריקה נובעות מזה. זוהי בעייה קשה מאד, אך אין בעייה פוליטית שאי-אפשר לפתור אותה. לדעתי צריך לפתרה במהירות, כי המצב נעשה קשה יותר ויותר.

אתה מותח ביקורת עני הי ממשלה?

יש לי הרושם שדעת-הקהל בישראל אינה מייחסת לעניין את הערך האמיתי שלו. כאן חיים באי, אין רואים את הבעיות. הממשלה הטובה ביותר אינה יכולה לעשות יותר מכפי שדעת-הקהל נותנת לה לעשות. צריך להגן את דעת-הקהל.

מה יש להסכים?

ואנחנו חלק אורגני של המיזרח-התיכון. מישקלו של האיזור בזירה הבינלאומית גדל והולך. מצבו הגיאופוליטי חשוב מאד, יש לו אוצרות חיוניים של נפט. מדינה

למרות שנכתב במקורו כסאטירה פוליטית, אך הפך כרוצת השנים ספר-ילדים.

השערתך כי המעשים הם מתוכננים על-ידי ממשלת עבר-הירדן היא רק סברה, אחת מבין כמה השערות, שהן כהררים התלויים בשערה ובהערה. מחוסר-מקום אני נמנע מלשרטט השערות אחרות, שאינן גופלות בערכן מהשערתך שלך. ועל סמך השערה רעועה ופורחת באוויר כזאת אתה אומר לשלוח בני אדם, נגד מתנה מבוצר של הליגיון, עמוק בעורף הירדני? היכן כאן ההיגיון, והיכן הצדק?

ואם כן, אולי תשאלני, אם לא לרצוח ילד ואשה באישון לילה ואפלה, בעורת תותחים ומרגמות, ואף לא להילחם במחנה מבוצר של הליגיון, שוה בעיניך כביכול "הגישה המשלבת את דרישת המוסר האנושי עם דרישת ההיגיון הפוליטי" — אם זה לא וגם זה לא, מה אפשר לעשות כדי למנוע ולהבא רצח אשה על ילדיה, ביהוד או במקום אחר?

שאלה גדולה שאלת, ידידי, ואני איני לא דיפלומט ולא אסטרטג. אני אדם פשוט. כמוך כמוני ואני אח לך. אח לאשה ביהוד, ואח לילד ואשה בקיביה. דם יהודי ודם ערבי אחד הוא בעיני — ולכן גישתי היא גישה אחת, גישה אנושית.

גישתי היא לעקור את הגורם הרע הראשי, שוה, שהוא שורש פארה ראש ולענה. גישתי היא זו שאמרתיה לך לפני יהוד וקיביה.

הגורם הרע הראשון הוא בעיית הפליטים הערבים. יותר מ-800,000 מנושלים ושדור דים על לא עוול בכפם. רק שקרנים מיקי צועים יכחישו דבר זה, רק שקרנים מיקי צועיים יעזו להגדיר כי אילו נמצאו מעבר לגבול 800,000 פליטים יהודים, היו מתנה גים בסבלנות כזו כמו הפליטים הערבים. ואני לא מדבר פה אל השקרנים. כי אם אליך, אל אורי אבנרי.

איך לפתור את הבעייה הזאת בכבוד ובאופן המניח את הדעת? זאת הראה מר דאלס האמריקאי: להחזיר לפחות חלק בולט ומסויים (מהפליטים) לאדמת ישראל, היינו להחזיר לפחות חלק מן הגזילה. את הפתרון הזה הצעתי, אחרי בדיקת הנתונים, עוד לפני שלוש שנים.

יתושע התלמי (ר' בנימין), ירושלים

קומביניציה

כל הכבוד לחלוציות הבלתי-מעוררת של קיבוץ הראל (העולם הזה 834), אך החגיגה מחייבת כי מול התמונה שבה מתוארת סיסמת הקיבוץ נגד דאלס וכו', תפרסמו גם תמונה של הקומביניזם וכו' ששלח הודד דאלס.

אנשים

סיכום תמציתי יותר למשבר-הממ"ש שלית נתן ח"כ תרות הממושקף והמפולפל, ויחזן באדר: "המצב נואש, אך לא רציני". כשהתלוננו סטודנטים לפני באדר על הפיזור הרב של בנייני האוניברסיטה בירושלים, "מה הלה": "שמעתי כבר על פרוספור ותורה, אך לא על אוניברסיטה מפוזרת."

דן מרגלית*, תל-אביב